

Risicovol spel bij IKC Platanenlaan: ‘We hebben veel droge sokken hier’

Een saai schoolplein vol tegels en wat speeltoestellen? Niet bij IKC Platanenlaan in Zevenaar. Daar bestaat de buitenruimte uit veel groen, water en zand en kunnen kinderen vrijuit ravotten volgens de principes van risicovol spelen. ‘Binnen drie weken zag je de motoriek van de kinderen vooruit gaan.’

Directeur van Integraal Kindcentrum Platanenlaan, Frank Sessink, is ontzettend enthousiast over zijn grote, groene buitenruimte. Sinds anderhalf jaar is het speelplein van dit relatief nieuwe kindcentrum (augustus 2020) zo goed als af. Je vindt er onder meer klimbomen, een waterspeelplek, speelhuisjes, een speelheuvel, klimtoestellen en boomstammen om op te klimmen. ‘Hier stonden eerste twee aparte basisscholen – Lindenhage en het Kofschip – en kinderopvang Zonnekinderen stond aan de overkant. De scholen zouden vernieuwd worden en uiteindelijk is er besloten om er een Integraal Kindcentrum van te maken waar de twee scholen en de kinderopvang in zitten. Hierdoor bleek er om het gebouw heen veel ruimte te ontstaan.’

Drie pleinen

Er ontstonden allerlei ideeën voor de buitenruimte en uiteindelijk leidde dit tot drie grote, groene pleinen waarbij risicovol spelen centraal staat. ‘We hebben een klein, omheind plein voor de onderbouw en een middenplein voor de middenbouwgroepen. Vervolgens gaf de gemeente aan dat ze het grote terrein naast de school in dezelfde stijl wilden gaan aanleggen. Het zou van de gemeente blijven, maar dat mochten wij als kindcentrum gebruiken. Dat plein is voor de bovenbouw. Hierdoor is een ontzettend grote buitenruimte ontstaan.’

Door het dolle heen

Tijdens de opbouw van het plein mochten de kinderen – op veilige afstand – kijken. Sessink: ‘Dat vonden ze al prachtig, ze reageerden heel enthousiast. Toen het plein eenmaal gereed was, waren alle kinderen door het dolle heen. Zo waren in het begin de fietsjes waarmee ze op het oude plein speelden nog niet beschikbaar, maar de kinderen hebben er totaal niet om gevraagd. Ze waren druk in de weer met stokken, stenen en water. Binnen drie weken zag je de motoriek van de kinderen zienderogen vooruit gaan!’

Te weinig kinderen gaan tegenwoordig nog met hun ouders naar het bos en klimmen in bomen. Dat doen ze nu hier. Wij hebben ook bramenstruiken op het plein staan – mét prikkels. Dat doen we bewust. Als kinderen daar één keer aan zitten, zullen ze het niet snel een tweede keer doen. Zo leren ze de natuur kennen.’

Ouders en docenten enthousiasmeren

Een plein waar 'risicovol gespeeld' wordt is natuurlijk best spannend voor leerkrachten én ouders. Hoe heeft Sessink ze enthousiast gekregen voor zijn plannen? 'Het aanleggen van het groene speelplein gebeurde in coronatijd waarin het contact met ouders al beperkt was. Toch moesten we ze wel meenemen in onze plannen. We hebben daarom veel via onze nieuwsbrief gecommuniceerd. We hebben bijvoorbeeld een speciale nieuwsbrief gemaakt over risicovol spelen waarin we uitleggen wat dit inhoudt en waar het goed voor is – onderbouwd met wetenschappelijk onderzoek. Ouders konden uiteraard altijd met vragen bij ons terecht. Ik heb daarnaast een virtuele tour laten maken, zodat ze thuis achter hun laptop het hele gebouw en het plein konden zien. Ze moesten best wennen aan het idee, maar zijn uiteindelijk allemaal enthousiast geworden.'

Ook deelde Sessink vooraf tekeningen van de pleinen met de leerkrachten en hij heeft ze uitgebreid geïnformeerd over risicovol spelen. 'Wat houdt het in en wat zijn de do's & don'ts? Bij jongere kinderen moet je er niet er de hele tijd achteraan rennen. En maak met nieuwe kinderen een rondje om te laten zien wat er allemaal is. Vertel niet te veel over wat niet mag, maar vooral: wat mag wel. Laat ze het zelf maar ontdekken!'

Even wennen

De leerkrachten moesten in het begin wel even wennen volgens Sessink. 'Vaak kreeg ik opmerkingen tijdens het aanleggen van het plein als "ehh... Frank, dat wordt wel hoog..." of "er zit een kleuter boven op dat huisje. Ik denk dat die er straks wel af wil". De docenten hadden het liefst matrassen onder de speeltoestellen gelegd. Ook begon onze conciërge op een gegeven moment de onderste takken van een boom af te zagen, omdat anders de kinderen erin zouden klimmen. Maar dat is juist de bedoeling! Van de ene school mochten de kinderen er wel in klimmen en van de andere school niet. Dat soort dingen waren lastig in het begin, maar al snel was het: laat maar gebeuren.'

Zelfs pleinwacht hebben werd anders voor docenten. 'Door de hele begroeiing, met name in april, mei en juni, heb je geen zicht meer op alle kinderen. Dat betekent in de praktijk dat je niet meer kuntilstaan, maar dat je moet gaan rondlopen op het plein.'

Opstartprobleempjes

Maar spelen met water en zand: levert dat niet heel veel natte, vieze broeken op in de klas? Lachend: 'Ja, dat gebeurt. In het begin hebben we tegen ouders moeten zeggen dat ze hun kinderen te netjes kleedden; daar is het terrein simpelweg niet geschikt voor. Ook waren er in het begin veel kinderen die water in hun eigen laarzen aan het pompen waren. Dat hoort er allemaal bij. We hebben gelukkig veel droge sokken achter de hand.'

Daarnaast hebben we in de eerste weken wat ongelukjes gehad. Eén kind had tijdens BSO-tijd een gebroken arm opgelopen. In het begin was het voor die kinderen natuurlijk net een snoepwinkel: ze waren aan het klimmen en klauteren. Dan zie je bijvoorbeeld dat een jochie van acht zonder moeite ergens bovenop klimt en dat zijn broer van tien dat eigenlijk niet durft, maar het ook gaat doen. Dat was allemaal spannend, maar het heeft goed uitgepakt. Kinderen rennen, vallen en staan weer op. We hebben nu nauwelijks ongelukjes. De ouders van het kind met de gebroken arm waren vooral blij dat we er ook buiten schooltijd voor hem waren.'

Voor- en nadelen

Naast dat de motoriek van kinderen er duidelijk op vooruit gaat, zijn er nog meer voordelen volgens Sessink. 'Het aantal conflicten op het schoolplein is nihil geworden, want iedereen heeft een eigen plekje. Op het kunstgras kan worden gevoetbald, er zijn plekken waar kinderen kunnen klimmen, andere kinderen willen met het water spelen en oudere kinderen willen simpelweg chillen op de boomstammen.'

Naast vrij spelen worden er activiteiten op het groene plein georganiseerd, met name in de zomer. 'We hebben twee cirkels op het plein waar twee volle klassen kunnen zitten. Daar worden regelmatig presentaties en dramalessen gegeven. Ook worden er 'normale' buitenlessen gegeven. Dit is erg populair en de leerkrachten moeten er snel bij zijn willen ze een buitenplekje kunnen reserveren in de zomer.'

Zitten er volgens Sessink ook nadelen aan zo'n groen speelplein? 'Op een gegeven moment hoorden we van onze schoonmakers dat ze wel een beetje gek werden van al dat zand dat naar binnen kwam. Toen hebben we borstels aangelegd waar kinderen hun schoenen kunnen schoonmaken. Die zijn mooi geïntegreerd in de balken en dat past weer perfect bij het plein.'

De GGD

Tot slot: risicovol spel en de GGD. Dat gaat waarschijnlijk niet goed samen. Sessink: 'Jawel hoor. De keuring was ontzettend streng moet ik eerlijk zeggen. Er werd echt met linialen gemeten en gekeken of er draadjes van capuchons konden blijven hangen. Op een gegeven moment was het hekwerk voor de allerjongsten niet goed gezet, er zat een ruimte van twintig centimeter onder waar ze onderdoor konden kruipen volgens de inspectie. Maar dat werd dan al snel verholpen door de hoveniers. Alle kinderen kunnen hier veilig spelen.'